

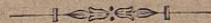
In textu graeco Pauli corpus Christi, quod fit praesens sub speciebus panis, dicitur *frangi pro nobis*: « accipite et manducate: hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur. » Verbum *frangere* quando refertur ad id, quod manducandum est, in usu loquendi biblico sensum habet parationis, comparationis, donationis in cibum. Sensus ergo apud Paulum immediatus est: « hoc est corpus meum, quod pro vobis in statu cibi, sub speciebus panis frangitur. » Verba autem apud Paulum necessario rem eandem significant, quam verba apud Lucam; ambo enim eandem sententiam Christi et proinde eundem sensum referunt. Iam vero apud Lucam verba: « corpus meum, quod pro vobis datur, » exprimunt sacrificium. Nam haec locutio: corpus Christi *pro vobis datur*, ex collatione cum Matth. Marc. Ioann. aequivalens alteri: « pro multis datur, pro multis in remissionem peccatorum datur, pro mundi vita datur, » sine dubio significat, Christum pro nobis offerri in sacrificium, ut in citata th. IV. de Sacram. Euch. satis demonstravimus (1). Ergo etiam verba, ut referuntur a Paulo, exprimunt, sacrificari Christum pro nobis.

His praestitutis dico, *directe* enuntiari sacrificium praesens, quatenus ponitur corpus et sanguis Christi in statu cibi et potus, et *indirecte* significari sacrificium crucis. Nam expressio sacrificii apud Luc. « quod pro vobis datur, » a Paulo declaratur: « quod pro vobis frangitur, » et locutio utraque significat *sacrificationem*. Atqui verba Pauli immediate significant corpus Christi formaliter ut positum sub speciebus panis in statu cibi, in quo statu pro nobis frangitur. Ergo apud Paulum sacrificatio dicitur fieri corporis Christi formaliter ut constitutum est in statu cibi,

(1) Quo modo Dominus sacrificium corporis sui in cruentum expressit, *corpus meum quod pro vobis* (pro multis, pro multis in remissionem peccatorum) *datur*: iisdem paene verbis Apostolus designavit sacrificium cruentum Tit. II. 14. nisi forte ibi coll. 1. Cor. XI. 26. includatur etiam sacrificium in cruentum celebrandum usque ad « adventum gloriae magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christi, » qui (inquit) « dedit semet ipsum pro nobis (ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν), ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem (λαὸν περιούσιον), sectatorem bonorum operum »

ac proinde *directe* significatur, in sacrificium offerri Christi corpus et sanguinem, quatenus sub speciebus panis fit praesens in Eucharistia, non autem significatur his verbis *directe* sacrificium in cruce. Unde sicut diximus de verbis in consecratione sanguinis, ita etiam hic argumentum ad demonstrationem sacrificii eucharistici non petitur solum ex forma temporis praesentis: « quod pro vobis datur; » sed petitur ex eo, quod diserte sacrificium enuntiatur de corpore et sanguine Christi, quatenus praesens fit in Eucharistia.

Porro cum ex paulo ante demonstratis sacrificium Eucharistiae habeat insitam relationem ad sacrificium cruentum in cruce; ea omnia, quae diximus de explicatione versionis vulgatae adhibito praesidio textus graeci in consecratione calicis, huc etiam transferenda sunt. Verba scilicet graeci textus: « quod pro vobis frangitur, » significant *directe* sacrificium corporis Christi in statu cibi, et *in obliquo* sacrificium crucis ut terminum relationis; verba ut sunt in latina vulgata: « quod pro vobis tradetur, » significant *directe* terminum relationis, et *in obliquo* sacrificium Eucharistiae, quod ad illum refertur. Cf. Bellarmin. l. V. c. 12; Ysambert. in 3. q. 83. disp. 2^a. a. 5; Scheffmacher epp. ad Protest. T. II. ep. 1^a.

CAPUT IV.

DE EFFECTU AC FRUCTU SACRIFICII EUCHARISTIAE.

THESIS XII.

Est sacrificium etiam propitiatorium.

« Iisdem documentis christianae fidei, ex quibus veritatem sacrificii eucharistici demonstravimus, pariter demonstratur, illud non modo ad rationis et laudis, sed etiam sacrificium esse impetrationis et propitiationis pro vivis et defunctis. »

Ad theos demonstrationem considerabimus sacrificium Eucharistiae in sua relatione hinc ad sacrificia typica, inde ad sacrificium prototypum in cruce oblatum, tum universalem professionem in liturgiis omnibus expressam, ac denique ss. Patrum constantem doctrinam.

1°. Ex ipsa institutione et ex sua intima natura ac supereminenti dignitate hoc sacrificium ut unica oblatio munda successit omnibus sacrificiis typicis veteris testamenti, et « omnem differentiam hostiarum unius corporis et sanguinis Christi complet oblatio, » ut cum s. Leone M. (de pass. Domini serm. VII.) Patres ac liturgiae saepe repetunt. Quapropter ratio *sacrificii pro peccato*, quae fuit fere praecipua in typis, huic sacrificio pro illis omnibus substituto et unico in nova perfectiori oeconomia deesse non potest. Nam licet per sacrificium semel oblatum in cruce pretium sit persolutum et satisfactio praestita quoad sufficientiam pro omnibus peccatis, non tamen ideo peccata sunt iam remissa singulis hominibus; ad hanc enim remissionem requiritur illius meriti et satisfactionis in cruce completae applicatio ad singulos (th. VII. VIII.).

Iam vero ad hanc applicationem satisfactionis cruento sacrificio semel consummatae voluit ipse sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech iugiter offerre, et ipse victima iugiter offerri in sacrificio incruento, ita ut

sacrificii cruenti, sub formali ratione quatenus erat propitiatio pro peccatis totius mundi (1. Io. II. 2.), iugiter repetita expressio et redemptionis oblatio perennis sit ipsum sacrificium incruentum. « Necessarium nobis erat, ut coleatur iugiter per mysterium, quod semel offerebatur in pretium; ut quia *quotidiana et indefessa currebat pro hominum salute redemptio* (semel completa, quotidie applicanda), *perpetua etiam esset redemptionis oblatio* (qua redemptio applicaretur), et perennis victima viveret in memoria et *semper praesens esset in gratia* » s. Isidorus Hispal. De corp. et sang. Domini ed. Arevali T. VII. p. 316. (sub nomine Caesarii Arelat. in Bibl. Max. PP. T. VIII. p. 825.). « Offerunt quotidie sacerdotes nostri, sed ad recordationem mortis eius. *Et quia nos quotidie peccamus et quotidie indigemus mundari*, quia ille non potest iam mori, dedit nobis hoc sacramentum corporis et sanguinis sui, *ut sicut passio illius redemptio et absolutio fuit mundi, ita etiam ista oblatio redemptio et mundatio sit omnibus (effectu ipso) in vera fide offerentibus* » Primas. in Heb. X. Bibl. Max. PP. T. X. p. 269.

2°. Haec ratio *sacrificii propitiatorii* non solum deducitur et consequitur ex relatione, quae sacrificio corporis et sanguinis Christi sub speciebus panis et vini insita est ad sacrificium in cruce, dum ille ipse redemptor, qui se obtulit victimam in cruce, iugiter se sistit ut victimam et cum omnibus suis meritis tunc consummatis suaque satisfactione tunc persoluta se offert Deo Patri; sed eandem etiam diserte expressam videmus ab ipso salvatore in institutione sacrificii Eucharistiae ut eius finem et fructum. « Hoc est corpus meum, *quod pro vobis datur, pro vobis frangitur; caro mea, quam ego dabo pro mundi vita,* » « sanguis meus, *qui pro vobis, pro multis, pro multis in remissionem peccatorum effunditur.* » Vide dicta in superiori thesi de his verbis significantibus sacrificium sub speciebus panis et vini in relatione ad sacrificium in cruce.

3°. Iuxta hanc intestinam sacrificii rationem et explicitam Christi institutionem reperimus sacrificii incruentivi propitiatoriam pro vivis et defunctis in omnibus liturgiis theoretice et practice expressam.

a) Liturgia nulla est, in qua praescriptae non sint intra ipsam sacrificii celebrationem orationes ad remissionem peccatorum vivis et defunctis impetrandam. Qui quidem usus solemnus et universalis demonstrat, pro vivis et defunctis offerri sacrificium ut hostiam propitiationis. « In Machabaeorum libris legimus, oblatum pro mortuis sacrificium; sed etsi nusquam in Scripturis veteribus omnino legeretur, non parva est universae Ecclesiae, quae in hac consuetudine claret, auctoritas, ubi in precibus sacerdotis, quae Domino Deo ad eius altare funduntur, locum suum habet etiam commendatio mortuorum » August. de cura pro mort. gerenda c. 1. n. 3. Nam ut ratiocinatur Chrysostomus (in Phil. hom. 3. n. 4.), « apostolicis legibus sancitum est, ut in venerandis tremendisque mysteriis memoria fiat defunctorum, » quia haec non simplex est oratio, sed quae per sacrificium efficaciam sortiatur: « quomodo enim Deum non placabimus orantes pro eis, dum universus populus stat manibus extensis, et sacerdotum chorus venerationis plenum offert sacrificium? » Simillima apud Cyrill. Hieros. Cat. mystag. V. n. 9.

b) Praeterea in omnibus liturgiis explicita est propitiatorii sacrificii declaratio. « Offerimus tibi hoc incruentum sacrificium pro peccatis nostris et ignorantibus populi » (Liturg. s. Iacobi; s. Chrysost.); « ad expianda delicta » (Liturg. s. Basilii); « hostiam placationis; sacrificium propitiatorium; sacrificium, cuius voluisti immolatione placari » (in Liturg. orientalibus et occidentalibus passim); « offeram tibi incruentum hoc et rationabile sacrificium in remissionem peccatorum meorum, veniam delictorum populi, requiem et refrigerium patrum nostrorum, qui obdormierunt » (Liturg. syriaca Gregorii ap. Murator. l. c. c. 17. p. 205.); « oblatio ista quae a viventibus pro defunctis offertur, expiat iniquitatem animae, et per eam remittuntur illis delicta » (Liturg. Iacobi, alias Xysti vel Petri).

Quoad oblationem et commemorationem pro defunctis notetur, in liturgiis hanc commemorationem « ad refrigerium defunctorum » apprimè distingui a commemoratione et invocatione Sanctorum, quae item intra sacram Actionem occurrit s. Cyrillus Hieros. in Cat. mystag. V. n. 9. 10.

ubi explicat sacram liturgiam, « Sanctos beatos, ait, invocari, ut eorum orationibus et legationibus Deus preces nostras suscipiat; » defunctos alios nominari « illis in adiumentum maximum. » Ita etiam Chrysostomus hom. 21. in Act. n. 4. « Non frustra oblationes pro defunctis fiunt, non frustra preces, non frustra eleemosynae. Haec omnia Spiritus disposuit, volens ut nos mutuo iuvemus... Non frustra diaconus clamat: pro iis qui in Christo defuncti sunt.... In manibus est hostia et omnia parata prostant; adsunt angeli, archangeli, adest Filius Dei, et putas haec frustra fieri? » Tum subdit de invocatione martyrum: « etiam pro martyribus magnus honor nominari Domino praesente, dum mors illa celebratur et tremendum sacrificium, et (peraguntur) ineffabilia mysteria. »

4°. Patrum doctrina tam est luculenta, ut vix umquam de hoc sacrificio sermonem habent, quin diserte virtutem eius expiatoriam commendent. « Hoc facite in meam commemorationem... ista est commemoratio sola (in oppositione ad typum veteris testamenti in panibus propositionis), quae propitium hominibus facit Deum » Origen. in Lev. hom. 13. T. II. p. 255. « Christus offert sacerdos et offertur, ut peccata nostra dimittat » Ambros. De Offic. c. 48. « Illis sacrificiis (veteris testamenti), quae pro peccatis offerebantur, significabatur unum hoc sacrificium, quo vera fit remissio peccatorum, a cuius tamen sacrificii sanguine in alimentum sumendo non solum nemo prohibetur, sed ad bibendum potius omnes exhortantur (passive), qui volunt habere vitam » August. in Lev. q. 57. n. 4. « Postquam perfecta est victima spiritualis (cf. de Sacram. Euch. th. XI. n. III.) et incruentus cultus in illo sacrificio propitiationis (μετα το ἀρτισθησαι την πνευματικην θυσιαν, την ἀναιμακτον λατρειαν, ἐπι της θυσιας εκεινης του ιλασμου); oramus Deum pro omnibus, qui egent auxilio » Cyrill. Hieros. Cat. myst. V. n. 8. 10.

Nominatim pro defunctis offerri constanter docent, et « maximum, aiunt, hoc illis animabus adiumentum credi (a christianis), quod pro illis oratio defertur sanctâ et tremendâ propositâ hostiâ.... pro defunctis orationes offerentes, quamvis sint peccatores, non quidem coronam nos

eis plectimus; sed Christum pro nostris peccatis mactatum offerimus, pro illis et pro nobis propitiaturi benignissimum » Cyrill. 1. c. Chrysost. in Phil. hom. 3. n. 4. Praeterea communem disciplinam commemorant sacrificium offerendi specialiter pro quibusdam defunctis. « Pro anima eius (mariti) refrigerium adpostulet (vidua) et offerat (per sacerdotes) annuis diebus dormitionis eius » Tertull. de monogam.; de exhortat. cast.; de corona milit. Cyprianus ep. 66. memorat et confirmat sanctionem quarundam legum ecclesiasticarum, ut si quis illas violaverit, « pro eo (defuncto) non offeratur, nec pro nomine eius sacrificium celebretur. » Eusebius pro anima Constantini, Ambrosius pro Theodosio et Valentiniano imperatoribus, pro Satyro fratre suo, pro sorore Faustini, Augustinus pro matre sua sacrificii oblationem commendant.

Hinc videmus iam saec. IV. ab Epiphano (Anacephal. T. II. p. 148.) et Augustino (de haeresibus haeres. 53.) inter haeretica dogmata etiam hanc recensitam Aërii sententiam: « offerri pro mortuis non oportere. »

THESIS XIII.

De modo propitiationis et impetrationis in hoc sacrificio.

« Quamvis in oblatione sacrificii tum meritum tum impetratio et satisfactio considerari etiam debeant, ut sunt *ex opere operantis*; praecipue tamen spectandus est valor sacrificii *ex opere operato*, quatenus Christus ipse tamquam princeps sacerdos per sacerdotes ministros offert se ipsum ut victimam. Quo posito 1°. distingui debet efficacia sacrificii ad impetrationem et ad propitiationem; 2°. ea utraque, ratione principii, non est per novum Christi meritum novamque satisfactionem, sed per meritum in cruce consummati applicationem; 3°. propitiatio ratione effectus non est ad immediatam peccatorum remissionem, sed hoc sacrificio — placatus Dominus gratiam et donum poenitentiae concedens crimina et peccata etiam ingentia dimittit; — denique 4°. pertinet valor propitiatorius ad immediatam remissionem poenae pro culpis expiatis adhuc luendae. »

I. Ut in oblatione sacrificii rite discernamus valorem ex opere operantis et ex opere operato, considerentur oportet ipsi diversi offerentes; nimirum sacerdos qui proprie

offert sacrificium ut minister Christi, tum fideles alii qui ad oblationem aliqua sua opera concurrunt, Ecclesia ut offert per sacerdotem, Christus denique summus sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech. Valor enim oblationis spectari debet non solum in re oblata, sed etiam in modo offerendi et praesertim ex persona offerente. Res eadem aliter atque aliter offerebatur a Christo in cruce et a Virgine Matre dolorum sub cruce, sed non idem erat oblationis valor sive ex modo sive ex persona offerente.

1°. In sacerdote offerente et in aliis fidelibus, qui oblationem sacrificii vel procurant vel ei assistunt vel ministrant, sine dubio opus hoc sanctissimum habet rationem meriti, satisfactionis, impetrationis etiam *ex opere operantis*, dummodo debitae conditiones non desint. Patet vero, sacrificii oblationem ita spectatam et valoris finiti esse, et quoad applicationem pro aliis sequi communem rationem bonorum operum, quae ita habet, ut satisfactio et impetratio unius membri propter communionem Sanctorum possit applicari aliis membris, non tamen ad alios transferri possit meritum, quod formaliter spectatum omnino *personale* est.

2°. Ecclesia (h. e. universi fideles coniuncti et subordinati suis Pastoribus et sub supremo Pastore visibili, Vicario Christi Pastoris animarum invisibilis, constituentes unum gregem, unum corpus Christi morale, unam sponsam), Ecclesia inquam universa per suos sacerdotes tamquam ministros mediatores constitutos inter Deum et homines offert sacrificium. Est enim sacrificium non tantum privatus singulorum, sed maxime ex sua intima ratione publicus est cultus totius populi Dei, ad solemnem a toto corpore in suo capite Christo ut victima, et per eundem ut magnum sacerdotem exhibendam Deo latriam adorationis, gratiarum actionis, satisfactionis, supplicationis. « Quotidianum Ecclesiae sacrificium, quae cum ipsius capitis corpus sit, se ipsam per ipsum discit offerre » (1) August. de Civ. Dei X. 20.

(1) Ita legebant Maurini in Mss. pro lectione pulcherrima trium aliarum editionum: « quotidianum Ecclesiae sacrificium; cum ipsius corporis ipse sit caput et ipsius capitis ipsa sit corpus, tam ipsa per ipsum quam ipse per ipsam suetus offerri. »